

Preek op de eerste zondag van Epifanie, 9 januari 2022 Grote Kerk Nieuwleusen

Jesaja 40:1-11

Lucas 3: 15-16, 21-22

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het is vandaag de eerste zondag van Epifanie.

Epifanie: de verschijning van de Here Jezus.

Daar wil ik even bij stilstaan, want de tijd van Epifanie heeft oude wortels.

In de 2^e en 3^e eeuw had het al een plaats op de kerkelijke kalender, naast Pasen en Pinksteren.

Kerst trouwens nog niet. Het kerstfeest komt pas 100 of 200 jaar later om de hoek kijken, in een poging de heidense volkeren te kerstensen. Rond de zonnewende, eind december, ging men de geboorte van Christus, het Licht der wereld, vieren.

En gaat Kerst over de *geboorte* van de Here Jezus, Epifanie gaat over zijn *verschijning*.

Hij was immers niet alleen maar een Kindje in de kribbe, maar dit Kind groeide op, en Hij verscheen onder de mensen.

Die verschijning is pas echt het gedenken en vieren waard.

Daarom zijn er maar liefst zo'n 9 zondagen van Epifanie (soms zelfs nog meer, afhankelijk van wanneer de 40dagentijd begint, of Pasen vroeger of later valt).

Nu hebben we dus de eerste zondag van Epifanie.

En we lezen over Jezus' verschijning.

Lucas vertelt erover: het was in de dagen van Herodes – een andere

Herodes trouwens dan de koning Herodes van het kerstfeest, die was al veel eerder gestorven – we zijn nu zo'n 30 jaar verder in de tijd.

In de dagen van Herodes verschijnt Jezus.

Herodes, de machthebber, die er niet voor terugdeinst om andermans vrouw af te pakken, die er niet voor terugdeinst om Johannes, die daartegen optreedt, gevangen te zetten en later te onthoofden – in zo'n wereld verschijnt Jezus.

In een wereld dus van machten – brutale machten die het voor het zeggen hebben.

Hoe verschijnt Jezus in die wereld?

Middels de doop.

Hij wordt gedoopt, lezen we.

En daarmee laat Hij onder andere zien: ik wijd me toe, niet aan Herodes, maar aan God.

Hem zal Ik dienen.

Toen dat gebeurde, ging de hemel open.

En de heilige Geest daalde neer op Jezus.

In de wereld, die vervuld was van de macht van Herodes,

komt nu een andere kracht: de heilige Geest, die nu via Jezus invloed zal krijgen in die wereld.

Daar gaat het om bij Epifanie: het is het begin van de weg naar Pinksteren. Want uiteindelijk gaat het, om het eens heel scherp te zeggen, nog niet eens om Jezus, maar om de Geest.

Jazeker, de Here Jezus is gekomen, Hij heeft voor ons geleefd, is gestorven en begraven, is opgestaan, maar... Hij is ook weer opgevaren ten hemel. Daarover zei Hij zelf: *als Ik niet heenga, kan de Geest niet komen.* (Joh.16:7-11) Want dat is het doel!
Dat de heilige Geest komt!
Daarvoor heeft Jezus alles in orde gemaakt, door zijn dood en opstanding: die dienden het hogere doel dat de Geest zou komen.

Dat hoorden we Johannes trouwens hier ook zeggen bij zijn aankondiging van Christus:

Hij zal jullie dopen met de heilige Geest (vers 16)

Wat komt Jezus doen? Waarom is Hij op aarde gekomen?
Hij zal jullie dopen met de heilige Geest!
Dat grote werk wordt hier begonnen:

*Toen Hij werd gedoopt en Hij aan het bidden was,
werd de hemel geopend
en daalde de heilige Geest in de gedaante van een duif op Hem neer.* (vers 22)

De Geest zou nu eerst op en in de Here Jezus zijn.
Om later, via en dankzij Hem, aan allen geschonken te worden.

Wat wil dat trouwens zeggen: ‘in de gedaante van een duif’?
Er is door uitleggers wel verwezen naar de tijd van Noach. Dan betekent het zoiets als: nu wordt de aarde weer droog, nu komt alles weer goed, er gaat een nieuwe tijd beginnen. Herodes’ macht zal ophouden, en er komt een nieuwe tijd, die alles te maken heeft met Jezus, en met de Geest.
Dat is een kostbare duiding: het begin van een nieuwe tijd!

Er is ook nog een andere duiding. Er zijn ook uitleggers die hebben gezegd: de duif is in het Jodendom het meest geofferde dier.
Die associatie zullen veel Joden toendertijd hebben gehad: een duif? Een offerdier!
We hoorden het trouwens in het vorige hoofdstuk nog vermelden, dat Jozef en Maria twee duiven offerden in de tempel (Lucas 2:24).

De heilige Geest in de lichamelijke gedaante van een duif: dat heeft dus alles te maken met een wezenlijke instelling bij Hem, bij God, bij de heilige Geest: de offerbereidheid. God, Jezus, de Geest: bereid een offer te brengen!

Ook dat weer in volkomen tegenstelling met Herodes: die was niet bereid om offers te brengen – nee, die pakte af – andermans vrouw. Die doodde liever anderen, in plaats van dat hij iets van zichzelf op zou geven.

In de wereld van Herodes is Jezus verschenen.
En Hij was bezielde van de heilige Geest, die eens voorgoed zal komen.
Offerbereidheid – dat kenmerkt Hem.
Dat is de boodschap van vanmorgen.

Maar nu de stap naar ons:
want wij leven ná Pinksteren. Jezus ís gekomen, ís verschenen, heeft zijn Geest uitgestort, ook op ons.

De vraag is: zien wij die offerbereidheid van de duif ook in ons leven doorwerken?
Krijgt die daar ook vorm en inhoud?
Of lijken wij meer op Herodes?

Of zit er misschien wel eens van allebei wat in ons?
Want dat kan ook: dat we allebei in onszelf herkennen, en dat dat strijd oplevert.
De Geest tegen het vlees, zoals Paulus het zei in de leefregel.
Het vlees dat ons de ene kant op wil hebben, maar de Geest die dat tracht te voorkomen, en ons een andere kant, die van Christus, opleidt.

Jezus zal jullie dopen met de heilige Geest... én met vuur (vers 16)
zei Johannes tegen het volk.

Uit het vervolg blijkt, dat dat vuur betekent: reinigingskracht:

het kaf zal Hij in onuitblusbaar vuur verbranden. (vers 17)

Dat is aan de ene kant natuurlijk een waarschuwendende tekst, een tekst over oordeel, scheiding: het goede (het graan) wordt bewaard, en het verkeerde (het kaf) wordt verbrand.

De mens moet goed nadenken wat hij in zijn leven voortbrengt: koren of kaf.

Maar, kun je je afvragen: hoe lopen die lijnen?
Zijn die altijd wel zo zwart-wit? Zo van: die mens is een graankorrel, en die andere mens is kaf?
Of lopen die lijnen dwars door onszelf heen: dat er zowel graan als kaf in ons hart en leven te vinden is?

Mag je dan die woorden van Johannes misschien juist ook opvatten als een bemoediging?

Het vuur van de Geest zal in onze harten en levens het kaf weten weg te branden.
Hij zal met onderscheid in onze levens tewerk gaan, en ons reinigen van het kwade.
Met onuitblusbaar vuur – zodat het kwade uiteindelijk voorgoed zal verdwijnen?

Paulus lijkt iets dergelijks te verkondigen, als hij tegen de gemeente in Korinthe zegt dat het vuur de mensen daar zal louteren, het verkeerde aan het licht zal brengen, maar ook zal wégdoen en de mens zal bewaren (1 Korinthe 3:10-13).

Dus op die manier wilde ik deze woorden van Johannes hier ook maar lezen: het vuur van de Geest zal alles wat kwaad en verkeerd is in onze harten en levens voorgoed wegdoen.

En het goede zal de ruimte krijgen en bewaard worden.

En wat is dat goede, dat graan, dat ook bij ons mag groeien?

Dat is de offerbereidheid – de gestalte van de duif.

Dát zal het teken van Gods nieuwe schepping, zoals ten tijde van Noach.

Offerbereidheid zal het teken zijn van leerlingen van Jezus.

Offerbereidheid – zien we dat ook terug bij onszelf?

Laten we er om bidden, dat de Geest ons daarbij zal helpen.

Want laten we ons tegelijk niet vergissen: zulke dingen komen er niet vanzelf. De werkelijkheid is vaak anders. Herodes is nog oppermachtig. Johannes zit in de gevangenis, en zal er niet levend uitkomen.

Ook in onze wereld zitten de structuren van het kwaad diep ingebakken.

Het kwaad wil ook ons in zijn greep houden.

In je eigen hart en leven ook, kun je soms tot je grote schrik ontdekken:

wat zit er allemaal wel niet...

Maar wie krijgt het verkeerde er uit?

Zodat wij mensen voortaan zullen denken, spreken, handelen vanuit het goede, en vanuit offerbereidheid?

Ons lukt dat niet zomaar...

Maar... de Geest wel, zo klinkt deze belofte!

De Geest die op Jezus was.

Die Hem in volmaaktheid leidde.

Die zijn leven als een volmaakt offer aan God zou toewijden.

Voor ons.

En wij delen nu in zijn Geest!

Laten wij daarom bidden, dat die offerbereidheid ons zal kenmerken.

Zoals de Geest dat heeft gedaan bij zovelen.

Dat onze harten en levens meer en meer in dat teken mogen staan.

Dat het vuur van de Geest het verkeerde aanpakt.

Het goede aan het licht brengt.

En dat we bereid zijn te offeren van onze middelen, van onze tijd, van onze liefde.

Aan onze naaste.

Zoals de drie koningen van Epifanie, die goud, wierook en mirre offerden.

En zoals zo velen die na hen kwamen.

Uit liefde voor hun Heer, voor hun Vader in de hemel, en voor de Geest, die hen bezielde en bezielt.

Uit liefde voor hun naaste, met wie zij zich verbonden wisten.

Laten wij goed kijken naar de doop van Christus.

Zijn toewijding: voor óns.

En die ook voor ons die weg opent – door de Geest die op Hem was.

Amen.

